

Orust kommun

kommun@orust.se

Beslut för grundsärskola

efter prioriterad tillsyn i Särskolan
i Orust kommun

Tillsyn i Särskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Orust kommun under hösten 2015. Särskolan besöktes av Skolinspektionen den 27 augusti 2015.

Måluppfyllelse och resultat

I Skolverkets officiella statistik registreras inte kunskapsresultat för skolformen grundsärskola. Lärarna på Särskolan följer upp elevernas kunskapsresultat på individnivå och har angett att eleverna är trygga och har studiero.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Ingen brist konstaterad	
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Ingen brist konstaterad	
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2016-01-15

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens tillsyn visar att rektorn och lärarna vid Särskolan tar ansvar för att utbildningen inriktas mot de nationella målen. Exempel på detta är planeringar av ämnesövergripande teman som delgivits Skolinspektionen. Lärarna beskriver tydligt för eleverna hur delar av det centrala innehållet i respektive ämne utgör inslag i temat, vilka förmågor som eleverna förväntas utveckla genom temat och vad som ska bedömas. Vidare tar undervisningen sin utgångspunkt i elevernas individuella behov och önskemål och lärarna följer upp varje elevs utveckling och lärande och dokumenterar detta. Elevernas kunskapsutveckling återkopplas till eleven och elevens vårdnadshavare. Tillsynen visar dock att det vid skolenheten saknas ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete som innehåller uppföljning och analys av elevernas kunskapsresultat samt skolans värdegrundsarbete på skolenhetsnivå. För att rektorn ska kunna besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder i syfte att förbättra måluppfyllelsen och verksamheten behöver det systematiska kvalitetsarbetet vid skolenheten utvecklas.

Vid tillsynen har det framkommit att eleverna på Särskolan får sin undervisning i en trygg miljö. Detsamma gäller det stöd och de utmaningar som krävs för att alla elever ska nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Det pågår ett aktivt arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling, och ett aktivt ingripande vid situationer som uppkommer. Skolinspektionen vill dock påpeka vikten av att grundsärskolan som egen verksamhet med sina specifika riskområden också utvecklar sin plan mot kränkande behandling så att den speglar deras verksamhet.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Orust kommun att senast den 15 januari 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Orust kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Läroplan för grundskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Läroplan för grundskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Läroplan för grundskolan 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna. Bristerna kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Rektorn ska följa upp och analysera skolenhetens kunskapsresultat samt resultatet av arbetet för trygghet och studiero. Uppföljningen ska genomföras i relation till de nationella målen. Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen ska rektorn besluta om samt planera för genomförandet av nödvändiga utvecklingsåtgärder.

Uppföljning, beslut om samt planering för genomförandet av nödvändiga utvecklingsåtgärder ska dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska varje skolenhet systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Rektorn ansvarar för kvalitetsarbetet vid enheten. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Skollagen anger också att det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det framkommer att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn har ansvaret för skolans resultat.

Inför tillsynen har Skolinspektionen fått ta del av utdrag ur det webbaserade verktyget skolan använder för att följa upp enskilda elevers resultat samt en kvalitetsrapport innehållande huvudmannens mål; Barn- och elevers utveckling mot målen, Inflytande/medskapande för barn, elever och föräldrar, Normer och värden samt Lust att lära. Under varje målområde beskrivs vad som har gjorts på skolenheten under året. I kvalitetsrapportens sammanfattning står *"På grund av att det varit rektorsbyte under året har det systematiska kvalitetsarbetet inte fått så stor plats. Vi gör mycket bra saker men de är inte systematiserade och kända för alla."* Vidare står under avsnittet utvecklingsområden följande: *"Under läsåret 2014/2015 kommer vi att jobba med att sätta strukturen för det systematiska kvalitetsarbetet, vi kommer jobba med att upprätta en plan mot kränkande behandling som passar för sarskolan och dess elever, vi kommer formulera tydliga mål för verksamheten."*

I samband med tillsynsbesöket beskriver rektorn, som tillträdde som rektor på grundsärskolan i maj 2015, att det hittills inte funnits något systematiskt kvalitetsarbete på skolan. Det finns ett system med årshjul och målområden i kommunen men på grund av flera rektorsbyten och i en period, avsaknaden av rektor på grundsärskolan, har det systematiska kvalitetsarbetet inte fungerat. De utvecklingsområden och kompetensutvecklingsinsatser som genomförts på grundsärskolan har, enligt rektorn, inte utgått från verksamhetens utvecklingsbehov. Dessa insatser har snarare utgått från en bedömning som huvudmannen gjort för alla skolenheter i kommunen. Rektorn uppger vidare att hon, för att få igång det systematiska kvalitetsarbetet på skolan, i juni tagit fram en "Skolutvecklingsplan" som bygger på det som finns sedan tidigare och som hon har kopplat ihop med målen i läroplanen. Rektorn beskriver också att det utdrag över kunskapsresultaten som Skolinspektionen tidigare tagit del av är ett dokument som anger trenden i klassen, det vill säga hur många som förväntas nå kunskapskraven i respektive ämne. Det har i övrigt inte gjorts några sammanställningar över elevernas kunskapsresultat eller analyser av resultat på enhetsnivå enligt rektorn.

Grundsärskolans lärare som intervjuats beskriver att de har god kännedom om enskilda elevers resultat och hur deras utveckling ser ut. Det görs dock ingen samlad analys av elevernas kunskapsresultat på enhetsnivå enligt lärarna.

När det gäller värdegrundsarbetet uppger lärarna att de har pratat med eleverna om demokrati, mänskliga rättigheter med mera samt att de ska ta fram nya trivselregler. Lärarna uppger också att de har pratat med eleverna om likabehandlingsplanen men att den inte används aktivt i skolans värdegrundsarbete. Inga värderingsövningar har genomförts på grundsärskolan med elevhälsan, uppger elevhälsans representanter. Även rektorn uppger att de ska arbeta med värdegrunden och ta fram trivselregler. Rektorn uppger vidare att likabehandlingsplanen saknar en kartläggning av grundsärskolan och hon upplever att grundsärskolans namn endast har skrivits in i den plan som egentligen gäller för grundskolan i Henån. Hon tror inte heller att personalen vet hur planen tagits fram. Rektorn uppger att ett utvecklingsområde på skolan är arbetet med värdegrunden och likabehandlingsplanen.

Av Skolinspektionens utredning framgår att rektorn, tillsammans med personalen, inte följer upp och analyserar skolans resultat. Detta gäller både elevernas kunskapsresultat och resultatet av värdegrundsarbetet. Bland annat ser inte rektorn till att kunskapsresultaten i årskurs 6 och 9 systematiskt följs upp och analyseras. Enligt uppgift från rektorn finns inte något systematiskt kvalitetsarbete på skolan vid tiden för tillsynen. Avsaknaden av ett

systematiskt kvalitetsarbete bekräftas i intervju med lärarna som uppger att det inte gjorts något uppföljnings- eller analysarbete utifrån skolenhetens resultat. Det har heller inte gjorts någon uppföljning av likabehandlingsplanen på skolan. Eftersom uppföljningen av skolans resultat brister kan rektorn inte tillsammans med lärarna analysera dessa, och inte heller besluta om samt planera för, åtgärder som är nödvändiga för att utveckla verksamheten. Med avsaknad av ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete saknas också rektors dokumenterade beslut om nödvändiga utvecklingsåtgärder.

Motivering till föreläggande som ingripande

Orust kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Orust kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen genomförs på ett sådant sätt att varje elev utifrån sina behov och förutsättningar ska utvecklas så långt som möjligt mot läroplanens mål, och stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. I detta ingår att läraren ger ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar.

Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas tillit till den egna förmågan och vilja att lära. Läraren utgår från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, och låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå läroplanens mål och kunskapskrav får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan ytterligare kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav

som minst ska uppnås. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att anpassa utbildningen, genom till exempel färdighetsträning, specialpedagogiska insatser, särskilda hjälpmedel eller utrustning, digital teknik med anpassade programvaror, eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål.

Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma inom ramen för undervisningen, genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskapsutveckling utifrån de nationella kunskapskraven. Vidare ger läraren eleven och dess vårdnadshavare information om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas, samt vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Eleven ska enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat.

I grundsärskolans ämnen sätts betyg som grundar sig på grundsärskolans kunskapskrav, om eleven eller elevens vårdnadshavare begär det. Om en elev har läst ett ämne enligt grundskolans kursplaner, tillämpas grundskolans kunskapskrav. Om en elev läser ämnesområden sätts inga betyg, och bedömningen ska dessutom göras med hänsyn till varje elevs individuella förutsättningar.

Efter avslutad utbildning får elever ett intyg om sin utbildning, som kan kompletteras med ett allmänt studieomdöme där elevens möjlighet att bedriva studier beskrivs. Lärarens bedömning ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas skolmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska exempelvis se till att eleverna inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga utrymmen på skolan som exempelvis skolgård, skolbibliotek, grupprum.

Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska

omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom dessa arbetsområden.

Beslut

2015-09-21
11 (13)

Dnr 43 - 2015:541

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Mikaeil Yousefi
Föredragande/Utredare

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Särskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvartagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Särskolan

På Särskolan finns grundsärskolans årskurser 1-9. Skolenheten är belägen i Henån i anslutning till Henåns skola och har vid tiden för tillsynen nio grundsärskoleelever i årskurserna 4-9. Två elever läser ämnesområden enligt träningskolans kursplaner. Övriga elever läser ämnen enligt grundsärskolans kursplaner. Skolan är också en grundskola med tre grundskoleenheter för förskoleklassen och årskurserna 1-3, 4-6 samt 7-9. I anslutning till Särskolan finns förskoleklassen och årskurs 1-3. Grundskolans årskurser 4-6 finns tillfälligt utlokaliserade till Mycklebys skola och årskurserna 7-9 är tillfälligt utlokaliserade till Ellös skola. Huvudmannen planerar att alla skolenheter till år 2016 ska finnas i Henån, i den skollokal som för närvarande är under uppbyggnad och reovering.